

IZVJEŠĆE O RADU HRVATSKOG ARHEOLOŠKOG DRUŠTVA TIJEKOM GODINE 2011.

Ovo izvješće zapravo obuhvaća djelovanje Društva u razdoblju između dvije godišnje skupštine.

Medijski napadi

Iako su se ove godine medijski napadi na struku stižali, posljedice se još osjete na terenu. Najbolji način da se protiv toga borimo jest marljiv i savjestan rad u koji što više treba uključivati javnost, kako bi svijest o onome što mi arheolozi zapravo radimo što dublje ušla u društvenu zajednicu. Mi, naime, moramo djelovati kao dio te zajednice, a ne kao strano tijelo unutar nje.

Nažalost, Društvo je u protekloj godini pretrpjelo i velik gubitak. Napustio nas je naš Božo, o čijem angažmanu unutar Društva i zaslugama za rad Društva nema potrebe raspraviti, jer su općepoznate. Mislim da nema niti jednog od preko pet stotina naših članova koji na neki način nije s njim surađivao i s njim bio više ili manje povezan i koji ne bi mogao ispričati barem jednu osobnu priču o njemu (kakve bi tek priče Božo mogao ispričati o svima nama!). I moj put u našem Društvu, kao i put većine onih koji danas u njemu aktivno djeluju, započeo je prije gotovo dvadeset godina s Božom. Neki životni krugovi se zatvaraju, ali i vremena se mijenjaju. Božo je s prestankom svoje neposredne aktivnosti unutar Društva prije nekoliko godina na neki način simbolično označio kraj jedne ere. Okruženje u kojem naše Društvo sada djeluje drastično se razlikuje od onoga u kojem je on desetljećima radio – čekaju nas velike promjene kako bismo opstali u novim vremenima.

Naš je zadatak u ovom potpuno novom, ekonomski zasnovanom i daleko okrutnijem okruženju osigurati opstanak. Nadajmo se napretku našega društva koje već preko 130 godina na neki način to uspijeva činiti.

Dodjela nagrada Hrvatskog arheološkog društva i proglašenje počasnih članova

I ove smo godine, unatoč teškoj financijskoj situaciji, organizirali našu tradicionalnu svečanu dodjelu nagrada Društva u palači Matice hrvatske. Ove godine nismo dodijelili Nagradu za životno djelo "Don Frane Bulić", dok je Godišnja nagrada "Josip Brunšmid" dodijeljena Ivoru Karavaniću i Ivoru Jankoviću za knjigu *Osvit čovječanstva* u izdanju Školske knjige te Sanjinu Miheliću za izložbu *Arheologija i turizam u Hrvatskoj*. Počasna članica Društva postala je Isabel Rodá de Llanza, redovita profesorica na Katedri za arheologiju i ravnateljica Instituta za klasičnu arheologiju Katalonije u Tarragoni (Španjolska). I ove smo godine zahvaljujući pijanistici Tamari Jurkić Sviben mogli uživati u glazbenom djelu programa, pa se nadamo da ćemo tu lijepu tradiciju nastaviti i ubuduće.

Organizacija skupa u Imotskom

Na žalost, unatoč žestokom lobiranju (koje je započelo 2009. na Visu) da se skup ove godine održi u Imotskom, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika odustao je od njegove organizacije, o čemu nas je tek na naš upit izvijestio dva dana prije početka skupa u Varaždinu. Po prvi smo se put našli u situaciji da na prošlom skupu nismo imali sigurnog organizatora ovogodišnjeg skupa. Tako je i ostalo praktički sve do kraja veljače, kada smo odlučili ipak pokušati održati naš skup u Imotskom. Teret organizacije na svojim su leđima gotovo isključivo iznijeli kolega Ivan Alduk i tajnica Društva Jacqueline Balen, uz moju malenu pomoć. Riječ je o golemom zadatku koji su obavili iznad svih očekivanja uspješno, a samo oni znaju koliko su osobnog truda, energije i sredstava tijekom proteklih mjeseci uložili kako bi se skup održao. Stoga im od srca još jednom zahvaljujem. Isto tako zahvaljujem i svima koji su nesebično uložili truda u organizaciju skupa, poput kolege Gudelja koji je preuzeo sav posao oko stručnog vodstva ekskurzije, ili kolege Tomasovića koji je svojom

izložbom našem skupu dodao jedan lijep i važan element. Zahvaljujem isto tako i svim autorima koji su se odazvali i odlučili ovom prilikom predstaviti rezultate svojih istraživanja, kao i predstavnicima lokalnih vlasti bez čije bi pomoći skup doista bilo teško održati. I dalje nastojimo podizati razinu discipline i ažurnosti prilikom prijave izlaganja na skupu i smatram da smo već dosta postigli u tome smislu. Isto možemo reći i za znanstvenu kvalitetu radova vezanih uz skup.

Nakladnička djelatnost

Obavijesti Hrvatskog arheološkog društva

Ove smo godine objavili tri redovita broja *Obavijesti*. S obzirom na dugogodišnji marni rad našeg Bože Čečuka smatrali smo da zaslužuje da bude urednički potpisan i pod njih, iako je glavninu posla obavila naša tajnica Jacqueline Balen. Ove godine planiramo objaviti još jedan broj (3/2011.), što bi na neki način zaokružilo dugogodišnje razdoblje izlaženja našega glasila. Od iduće godine morat ćemo u potpunosti promijeniti i oblik i sadržaj *Obavijesti*, i to iz niza razloga.

Koncepcijski razlozi. *Obavijesti* našega Društva bile su godinama nositelj veoma važne funkcije sustavne objave temeljnih informacija s raznovrsnih arheoloških istraživanja različitih u Hrvatskoj. Golema količina takvih istraživanja povećala je potrebu za sustavnijim pristupom tom zadatku, pa sada postoji niz publikacija koje se time bave: od općih, poput Hrvatskog arheološkog godišnjaka Ministarstva kulture, do onih koje se temelje na aktivnostima pojedinih ustanova, poput glasnika pojedinih muzeja ili Anala Instituta za arheologiju.

Druga funkcija koju su *Obavijesti* imale jest informiranje naših članova o različitim aktivnostima Društva i zbivanjima u hrvatskoj arheologiji. Unatoč dosadašnjem zavidnom tempu izlaženja od tri broja godišnje, sve češće smo svjedoci da distribucija informacija mora biti brža. Dinamika zbivanja u struci i načina komunikacije drastično se i brzo mijenja, a tiskovina kao medij nigdje, pa ni kod nas, jednostavno ne može pratiti taj tempo. Funkciju promptne distribucije informacija svugdje u svijetu preuzeli su elektronički mediji, poglavito Internet, i u tom će smjeru morati ići i naše Društvo. Kao što ste imali prilike vidjeti, pokrenuta je internetska stranica Društva koja je uglavnom već preuzela veći dio funkcija iz ovoga paketa. Smatram da se naše djelovanje treba nastaviti u tome smjeru, kako bismo na sadašnjoj razini zadržali brzinu i kvalitetu komunikacije s našim članovima, a u sljedećim ih godinama, nadamo se, i znatno poboljšali.

Financijski razlozi. Nakladnička djelatnost predstavlja najveću financijsku stavku u izdacima Društva. Unatoč golemoj količini volonterskog rada, troškovi uređivanja, tiskanja i distribucije *Obavijesti* za desetak tisuća kuna nadilaze sredstva koja uspijevamo prikupiti za rad Društva, pa smo u stalnoj borbi za financijski opstanak u kojem je glavna stavka redovito izlaženje *Obavijesti*. Svake godine to je sve teže, a od ove godine nova pravila o financiranju iz sredstava Ministarstva kulture nalažu nam da razdvojimo aktivnosti oko tiskanja publikacija od drugih aktivnosti Društva. Kako posljednjih godina dobivena sredstva stalno opadaju za oko 10% godišnje, očekujemo da bi ove godine taj pad mogao biti i veći, i to po obje stavke. Nije teško izračunati da bi to u potpunosti onemogućilo tiskanje ovakvih *Obavijesti* kakve smo dosad imali, a u znatnoj bi mjeri ugrozilo i redoviti rad Društva. Mnoge ustanove poput Europskog arheološkog društva već godinama objavljuju i distribuiraju svoja glasila isključivo u elektroničkom obliku, upravo zbog visokih troškova izrade, ali i distribucije.

Prijedlog rješenja. Zbog svega spomenutog smatramo da bi *Obavijesti* u integralnom obliku trebale izlaziti jednom godišnje. Sadržaj bi im se više usmjerio na metodološke teme vezane uz profesionalne probleme s kojima se naši članovi susreću (terenski rad, konzervacija i restauracija, znanstvene analize, obrada podataka, pohrana i inventarizacija građe,

prezentacija materijala i nalazišta, kulturni turizam...), na prezentaciju većih projekata i inicijativa te na recenzije, prikaze i najave različitih publikacija i zbivanja. Isto tako, publikacija bi pratila godišnji skup (rezultate proteklog i najavu idućeg), kao i nagrade koje Društvo dodjeljuje. Internetska stranica Društva preuzela bi tekuće obavijesti, pa je neophodno što prije ažurirati popis e-mail adresa naših članova kako bismo mogli pravodobno distribuirati sve važne obavijesti, pogotovo one koje zahtijevaju povratnu informaciju, bez obzira na internetsku stranicu.

Smatram da, ovisno o dodijeljenim sredstvima, barem u ovom prijelaznom razdoblju moramo pokušati zadržati tiskano izdanje, ali u novom formatu (A4).

Izdanja Hrvatskog arheološkog društva

Nakon uvida u situaciju s *Obavijestima* svima je, nadam se, jasno koliki su napori potrebni kako bi se osigurala sredstva za objavu još ponekog izdanja. Zahvaljujući reorganizaciji financijskog poslovanja i suradnji s organizatorima skupova u sferi nakladništva postigli smo izvanredne rezultate. Unatoč vremenima najveće financijske i društvene krize koja su nas zadesila u posljednjim desetljećima, u protekle dvije godine objavljena su četiri *Izdanja HAD-a* (sa skupova u Gospiću, Puli, Dubrovniku i Visu), od toga tri prošle godine. Najveće zasluge za to svakako treba pripisati urednicima i ustanovama nositeljicama pojedinih izdanja, kao i Ministarstvu kulture koje je u raznim oblicima poduprlo taj oblik naše izdavačke djelatnosti. To je model koji pokušavamo učiniti standardom za naša izdanja, što bi u golemoj mjeri povećalo relevantnost te serije i dalo joj zasluženom mjesto u znanstvenoj i stručnoj publicistici unutar hrvatske arheologije, a nadamo se i šire. O tome svjedoči i povećano zanimanje mnogih domaćih i stranih kolega za nova i buduća *Izdanja HAD-a*, što smatramo komplimentom i obvezom. Isto tako smatramo da će naše Nakladničko vijeće s uspjehom odgovoriti na te izazove i da će unatoč krizi tijekom sljedećih godina održati našu nakladničku djelatnost na kvalitetnoj razini, a možda pokrenuti i neke nove projekte. I na ovome polju također bih istaknuo golem doprinos naše tajnice Jacqueline Balen u koordinaciji svih poslova oko *Izdanja*, što je zahtijevalo golemu količinu osobnog vremena i energije. Ove smo godine radili na dva sveska i sa zadovoljstvom mogu reći da je urednički posao na *Izdanjima HAD-a* sa skupova u Sinju i Varaždinu dovršen. Urednička ekipa u sastavu Domagoj Tončinić, Anita Librenjak i Jacqueline Balen uspješno je dovršila posao sa sinjskim *Izdanjima* koja su spremna za tisak, čime zaokružujemo rad na prethodnim skupovima i možemo se u potpunosti posvetiti tekućim i recentnim izdanjima. S time u vezi s posebnim vas zadovoljstvom mogu izvijestiti da su *Izdanja* sa skupa u Varaždinu također prelomljena i spremna za tisak zahvaljujući radu naših urednica Marine Šimek i Jacqueline Balen te nam samo preostaje mukotrpan posao prikupljanja sredstava za taj posljednji korak. Smatram da smo time održali i potvrdili uspješnost našeg modela i samo nas teška financijska situacija, koja nažalost nije vezana samo uz naše Društvo nego je opća društvena pojava, sprječava da već sada možemo predstaviti spomenuta izdanja. Već i u tome smislu ima pomaka, pa se čini da smo u proteklih nekoliko dana učinili velik korak prema zaokruživanju financijske konstrukcije za objavu sinjskih *Izdanja*, što znači da bi taj zbornik do kraja godine mogao izaći iz tiska.

Članovi i članarina

Članstvo se svakodnevno mijenja, ali jasna je tendencija da svake godine primimo otprilike onoliko novih članova koliko ih zbog neplaćanja isključimo iz članstva. Stoga smatram da možemo biti izrazito zadovoljni s prosječnom brojkom od oko pet stotina domaćih i pedesetak stranih članova. Gotovo najstabilniji platiše su pridruženi članovi čiji broj bilježi stalni blagi porast, što vjerojatno svjedoči o pozitivnoj percepciji arheologije kao struke. Tome, nadamo se, u izvjesnoj mjeri pridonosi i naše Društvo. Broj članova pripravnika otprilike je isti kao i

prošle godine, samo što je fluktuacija manja, što znači da su mjere koje smo poduzeli utjecale na odgovornost članova s obzirom na plaćanje članarine. Općenito, unatoč vidljivim poboljšanjima (što smatramo i odrazom porasta pozitivne percepcije rada Društva među samim članovima), i dalje ćemo inzistirati na odgovornom odnosu prema plaćanju članarina.

Internetska stranica

Internetska stranica našeg Društva, koja je gotovo isključivo zasluga naše tajnice i stručne ekipe koju je ona angažirala na čelu s našim članom Pavlom Dugonjićem, sada je već godinu dana u funkciji. Već sada ta se stranica pokazala kao golem doprinos aktivnostima i promidžbi našeg Društva, a u budućnosti će imati i daleko veću ulogu u komunikaciji s članovima Društva, pa stoga očekujemo vašu suradnju i *konstruktivne* sugestije. Dakako, sve u skladu s organizacijskim i financijskim mogućnostima Društva.

Ono što svake godine naglašavamo i još nismo postigli zadovoljavajuće rezultate jest ažuriranje podataka o članovima Društva – od ispravnih adresa stanovanja do adresa elektronske pošte.

Ostale aktivnosti

Na poslova administriranja u sjedištu Društva u Tomašićevoj ulici našega Božu Čečuka zamijenio je njegov dugogodišnji suradnik gospodin Josip Gajšak, koji vam je u prostorijama Društva na raspolaganju tri puta tjedno (ponedjeljkom, srijedom i petkom) od 10 do 12 sati. To je u skladu sa sugestijama koje smo proteklih godina dobivali od našeg članstva. Iako angažman gospodina Gajšaka u ovim teškim financijskim vremenima predstavlja još jednu fiksnu financijsku obvezu, Središnji odbor je zasada time iznimno zadovoljan.

Zaključak

Društvo je u proteklom razdoblju postiglo znatne rezultate, što se posebno očituje u reorganizaciji i uspješnom nastavku nakladničke djelatnosti čak i u uvjetima najdublje krize. Posljedica toga su krajnji financijski naponi koje uz posvemašnju štednju uspijevamo izdržati s nadom u poboljšanje situacije. Iznimno je važno da se uspostavi i razvije naša internetska stranica, kojom svakako znatno podižemo razinu komunikacije i s našim članovima i s javnošću. Isto tako bilježimo i stalni pomak u standardu znanstvene i organizacijske razine znanstvenih skupova u organizaciji Društva. Društvo je pravno stabilizirano, a naša mogućnost da zadržimo, pa čak i intenziviramo neke od naših aktivnosti dokaz je postignute financijske stabilnosti i odgovornosti.

Unatoč činjenici da uz znatno smanjena (preko 20 %) raspoloživa sredstva i resurse možemo biti i više nego zadovoljni postignutim, ima još prostora za napredak i poboljšanje našega rada i djelovanja. To se posebno odnosi na suradnju na zajedničkim projektima s drugim organizacijama kompatibilnog djelovanja, koje ove godine nije bilo posebno izraženo zbog krize koja je pogodila sve potencijalne i postojeće partnere koji su bili više zaokupljeni vlastitim problemima nego mogućnošću suradnje s nama. U tom ćemo smislu potaknuti kontakte s arheolozima i društvima iz drugih zemalja, a nadamo se pokrenuti i nekoliko zanimljivih projekata. Vjerujemo da ćemo u idućem razdoblju intenzivirati suradnju s postojećim i novim partnerima, na dobrobit hrvatske arheološke baštine, što je dakako usko vezano uz priljev financijskih sredstava i realizaciju započetih koprodukcijskih projekata.

Hrvoje Potrebica